

Fakultet og institutt

Referanse

2023/17819-BIF

Dato

19.12.2023

Milliardsatsing på kunstig intelligens – KI for tillit og bærekraft

Bakgrunn

Regjeringen kunngjorde i pressemelding 7. september i år¹ at forskningsinnsatsen på kunstig intelligens skal økes med minst en milliard kroner de neste fem årene. Forskningssatsingen vil ha tre hovedspor, oppsummert som 1) *Samfunnskonsekvenser*, 2) *Teknologiutvikling*, 3) *Innovasjon*.

I løpet av høsten-23 har Forskningsrådet invitert norske aktører til å gi innspill til forskningsbehov innenfor de tre sporene og hvordan milliarder bør prioriteres for å gi ønsket fotavtrykk i 2030. Parallelt har det blitt nedsatt en bredt sammensatt rådgivende ekspertgruppe for KI-satsingen, hvor UiB er representert.

Satsingen implementeres fra februar 2024, med annonsering av de første utlysningene i februar og de første tildelingene allerede sommeren 2024. Forskningsrådet vil så følge, vurdere og justere planen for satsingen i den kommende femårsperioden, gitt utviklingen for og resultatene av KI-forskningen nasjonalt og internasjonalt.

KI-milliarden kommer alene, men skal samvirke med andre departement sin satsing på KI, andre strategier (digitaliseringsstrategien) og satsinger på infrastruktur. I dagens KI-portefølje ligger det 700 mill. kr. per år, og med KI-milliarden fra KD øker denne potten til 900 mill. kr. per år de neste fem årene.

Forskningsrådets plan for 2024 (første fase)

Forskningsrådet har lagt en overordnet plan for utlysning av midlene i 2024. Planen omfatter følgende tiltak som skal tilpasses felles utlysningsterminaler og prosesser:

1. Kapasitets- og kompetansebehov i bredden av satsingens hovedspor (100 mill. kr.):
 - a. Dreier seg om forskerrekuttering, både ordinære ph.d./post.dr'er knyttet til KI-aktivitet ved sentre o.l., og nærings-/offentlig sektor-ph.d., gjerne tilknyttet igangsatte EU-/forskningsrådsprosjekt.
 - b. Minst 40% av midlene avsettes til samfunnsvitenskap og humaniora.
 - c. **Utlyses i januar 2024, tildeles i juni**; anslagsvis inntil 100 mill. kr.
2. Hovedspor *Samfunnskonsekvenser* (10 + 250 mill. kr.):

¹ [Regjeringen med milliardsatsing på kunstig intelligens - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

- a. Fokus på å bygge sterke fagmiljøer særlig innen samfunnsfag og humaniora.
 - b. Utlyser **forprosjekt og miljøbyggende tiltak i februar 2024**, ca. 10 mill. kr.
 - c. **Hovedutlysning sent 2024/tidlig 2025** med tildeling i 2025, anslagsvis 250 mill. kr.
3. Hovedspor *Teknologiutvikling* (200 mill. kr.):
 - a. Dreier seg i denne fasen om å bygge kompetanse og teknologisk grunnmur for digital sikkerhet og nye teknologier.
 - b. Utlyser i løpet av **våren 2024 anslagsvis 200 mill. kr.** til teknologiutvikling på lavt TRL-nivå.
 - c. Ses i sammenheng med satsingen IKTPLUSS og løpende vurdere komplementaritet mellom disse satsingene og EUs satsinger.
 4. Hovedspor *Innovasjon* (250 mill. kr. + 10 mill. kr.):
 - a. **SFI-utlysningen våren 2024 forsterkes med anslagsvis 250 mill. kr.** og krav om privat-offentlig samarbeid. Tildeling sent 2024/tidlig 2025.
 - b. Etablering av forskerpool innen april, **utlyse i mai med løpende tildeling**, for å hhv koble forskere til bedrifter i SkatteFUNN og til offentlige partnere i Forskningsrådets prosjektportefølje. 50 timer per case, totalt **anslagsvis 10 mill. kr. i 2024**
 5. Annet:
 - a. For å øke samspill med forskerskoler, stiftelser, NGOer, Teknologirådet og akademiene, avsettes inntil **10 mill. kr. til arrangements- og koblingsstøtte våren 2024.**
 - b. Det er iverksatt dialoger for å se på muligheter for samarbeid, fellesinvesteringer og budsjettmessig forsterkning; i virkemiddelapparatet nasjonalt, med nordiske og britiske finansieringskilder for forskning og innovasjon, stiftelser og norsk næringsliv.

Mobilisering ved UiB

Selv om detaljene i innretningen på KI-milliarden er usikre, har UiB nå et godt grunnlag for å forberede den videre prosessen rundt satsningen. KI-milliarden skal legges sammen med de øvrige KI-merkede midlene og virkemidlene må ses i sammenheng. Kunstig intelligens vil ikke bli et eget domene i Forskningsrådet sin portefølje, men vil trolig bli integrert i de eksisterende temaene. Det understrekes fra Forskningsrådet at KI-satsingen er tverrfaglig og sektorovertgripende, og at dette også vil prege de fag- og teknologimiljøene som styrkes og utvikles gjennom satsingen.

UiB har sterke fagmiljø innen kunstig intelligens, og mange fagmiljø har gitt sine innspill til hvordan milliardsatsingen bør innrettes de kommende årene. Mobiliseringen mot de kommende utlysningene ligger primært i fagmiljøene selv, og der søkerne tradisjonelt vil få bistand av det administrative støtteapparatet ved fakultet og institutt i søknadsskrivingen.

Satsingen på kunstig intelligens er imidlertid så stor og altomfattende, og vil være relevant for en stor bredde av fagmiljøene ved UiB, at UiB vil legge til grunn en institusjonell prosess knyttet til satsingen på både kort og lengre sikt. Det har vært knyttet stor interesse til satsingen nasjonalt. Det er ventet at mange institusjoner vil mobilisere mot de kommende utlysningene, og at konkurransen om midlene vil bli stor. På UiB er det viktig at vi allerede nå starter arbeidet med å forberede organisasjonen på de kommende utlysningene og de kravene dette vil stille til intern samordning og samarbeid.

- Det blir et møte om satsingen 9. januar mellom Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) og forskningsrådgivere ved fakultetene, der vi sammen deler kunnskap og diskuterer mulige prosesser og samarbeidsflater mellom fakultetene knyttet til støtte til søkerne.
- Det gjennomføres et mobiliseringsarrangement når de første utlysningene åpner i februar, rettet mot KI-miljøene og med tverrfaglig tema. Tanken bak et slikt arrangement er at det skal være en arena for å identifisere muligheter for tverrsektorielle og tverrfakultære samarbeid og legge et grunnlag for søknadsarbeidet på kort og lengre sikt. FIA vil ha en koordinerende rolle for et slikt arrangement, sammen med styringsgruppen for UiB AI og fakultetene.
- Satsingen vil berøre både forsknings-, innovasjons- og utdanningsfeltet, og både Forsknings-, Innovasjons- og Utdanningsutvalget vil være naturlige arenaer for å forankre en bred, institusjonell forankring.
- Ved FIA har det vært lyst ut en stilling for å forsterke de administrative ressursene til koordineringen av KI-arbeidet ved UiB. Stillingen vil også spille en viktig rolle sammen med resten av FIA og fakultetene for å koble den norske KI-satsingen til KI-satsingen i Horizon Europe og EUs neste rammeprogram for forskning, og hente ut synergier fra det nasjonale og internasjonale virkemiddelapparatet.

Viktige frister:

- KI-satsingen fikk en ytterligere forankring av retning og ramme i Forskningsrådets styre den 6. desember 2023 (Sak 80/23)². Alle innspill blir med videre i utformingen og planleggingen for hele femårsperioden og danner grunnlag for styrets diskusjon. Ut fra møtet vil det komme en plan for satsingen de neste fem årene, som videre skal koordineres inn i Forskningsrådets investeringsplaner på tvers av porteføljer. Ifølge vedtaksprotokollen³ fra styremøtet skal det særlig legges vekt på behov for konsentrasjon, samarbeid på tvers, samt nettverks- og møteplassaktivitet i det videre arbeidet
- Parallelt jobber ekspertgruppen med sitt andre notat, som skal leveres senest 20. desember, hvor gruppen vil komme med forslag til tiltak for å innfri forventningene til KI-satsingen.
- Det planlegges dernest et møte i Forskningsrådet 21. desember⁴ hvor gruppen informerer norske aktører innen KI-forskning om sitt notat med forslag til tiltak for å innfri forventningene til KI-satsingen.

Hovedtrekk i innspill og anbefalinger fra ekspertgruppen

Ved innspillsfristens utløp 9. november hadde 110 aktører sendt inn skriftlige innspill⁵, hvorav nesten 50 kom fra UH-sektoren, og nærmere 200 personer deltatt på til sammen tre innspillmøter 6.-8. november. I tillegg til UiBs koordinerte innspill, sendte til sammen 11 UiB-enheter egne innspill til høringen og står dermed for over 20 % av innspillene fra UH-sektoren. Prioriteringene fordeler seg jevnt på de tre sporene, med en liten overvekt på samfunnskonsekvenser. Samtidig understrekes det at de tre sporene må ses i sammenheng, spesielt hos dem som holder spor 2 som viktigst.

² [Microsoft Word - Sak S 73 Innkalling til møte 7-23 6. des \(forskningsradet.no\)](#)

³ [Vedtaksprotokoll 06.12.23 \(forskningsradet.no\)](#)

⁴ [Frukostseminar om KI-satsinga med den rådgjevande ekspertgruppa til Forskningsrådet \(forskningsradet.no\)](#)

⁵ <https://www.forskningsradet.no/horinger/innspill-til-ny-forsknings-og-innovasjonssatsing-pa-fremtidens-databehandling-kunstig-intelligens-digital-sikkerhet-og-samfunnskonsekvenser-av-teknologiutviklingen/>

15. november leverte ekspertgruppen sitt første notat⁶ om nåsituasjonen og forventninger. Notatet beskriver hvor behovet for forskning og forskningsbasert kompetanse er størst, og hvor Norge har særlige forutsetninger for å bidra til å flytte forskningsfronten. Budskapet i innspillene fra norske KI-aktører og ekspertgruppen peker i samme retning: Det trengs tverrfaglig forskning for å dra nytte av koblingene mellom de tre hovedsporene, men også spisset forskning som er banebrytende og virkemidler som sikrer at kunnskap blir tilgjengelig på tvers av fagdisipliner og spor. Satsingen må ha en klar retning for å få effekt og et tydelig fotavtrykk, men samtidig være åpen nok til å imøtekomme ukjente muligheter og problemstillinger.

Tverrgående tema i alle spor handler om tillit, ansvarlighet og kreativitet: Tillit i samfunnet, til teknologien og til teknologiens produkter. Ansvarlig og bærekraftig teknologibruk, inkludert ansvarlighet i sikker og ikke-diskriminerende teknologi. Kreative KI-baserte problemløsningsmetoder for innovasjon og nyskaping, nytenkende og banebrytende forskning.

Forventingene til, eller fotavtrykket av satsningen, er at KI skal gjøre en forskjell i måten vi møter samfunnsutfordringer og bærekraft på. Teknologien skal bli tatt i bruk på en ansvarlig, bærekraftig og innovativ måte, som ivaretar norske verdier og den norske samfunnsmodellen. Den bidrar til å utvikle forsknings- og innovasjonssystemet, ikke bare metodisk, men i en mer tverrfaglig og tverrsektoriell retning, med sterkere nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Satsingen skal understøtte utviklingen av sterke fag- og teknologimiljø innen KI, som er preget av langsiktighet, tverr- og transfaglighet, åpenhet og etisk ansvarlighet. Forskingen som skjer fram mot 2030 skal sette Norge på KI-kartet internasjonalt, men for at teknologiens potensiale for innovasjon, velferd og grønt skifte skal bli realisert, er det nødvendig at forskningsresultatene blir tatt i bruk.

Vennlig hilsen

Alette Gilhus Mykkeltvedt
avdelingsdirektør

Birgit Falch
seksjonssjef

⁶ <https://www.forskningsradet.no/siteassets/forskningspolitisk-radgivning/ki-satsingen/forste-notat-fra-nfrs-ekspertgruppe-for-ki-satsinga.pdf>